

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1924 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om avskaffande av lagrådet eller åvägabringande av ändrade bestämmelser rörande dess befogenhet.

I en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 222, har herr *Lindhagen* hemställt, »att riksdagen, på de i motionen nr 163 inom första kammaren vid 1923 års riksdag senast anförda skäl, ville — med erinran tillika om vikten, att lagrådet vid beredning av sociala lagar och särskilt lagförslag i sociala jordfrågor förstärkes med en målsman även för menige mans frihet och lovliga intressen —

1) uttala sig för lagrådets avskaffande samt i sådant syfte för sin del till vilande i grundlagsenlig ordning besluta att upphäva 21 § regeringsformen och vidtaga därav följande ändringar i 87 § av samma grundlag

2) eller, om detta icke kan bifallas, för sin del till vilande i grundlagsenlig ordning antaga följande tillägg till 87 § regeringsformen:

’3:o. Skyldighet att infordra lagrådets yttrande äger dock ej rum i fråga om lagförslag, som beröra sociala jordfrågor eller andra ämnen av social natur, och ej heller lagförslag framlagda enligt Konungens förordnande av lagberedningar eller lagkommissioner, sammansatta av minst tre lagkunnige såsom ensamma ordinarie ledamöter.’

3) eller, om icke heller detta kan bifallas, anhålla, att regeringen ville taga under övervägande de olägenheter, som äro förbundna med den åt lagrådet uppdragna lagberedning, samt för riksdagen framlägga förslag till de ändringar i regeringsformen och andra åtgärder, som av detta övervägande kunna föranledas.»

Beträffande motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

I anledning av vid 1920 års riksdag väckta motioner bl. a. om lagrådets avskaffande yttrade konstitutionsutskottet i sitt avstyrkande utlåtande (nr 47):

»De i förevarande motioner framställda skälen för ett avskaffande eller en genomgripande förändring av lagrådet äro enligt utskottets uppfattning icke övertygande. De motiv, som förefunnos för lagrådets inrättande, synas fortfarande äga giltighet, och den av lagrådet utförda laggranskningen torde under nuvarande livliga lagstiftningsarbete vara särskilt påkallad av hänsyn till lagarbetets enhetlighet.»

I motion vid fjolårets riksdag gjordes av herr *Lindhagen* samma yrkande som i den nu förevarande motionen. Konstitutionsutskottet uttalade i sitt utlåtande över nämnda motion, att vad i densamma anförts icke kunnat

rubba utskottet i dess övertygelse om riktigheten av den vid 1920 års riksdag av utskottet uttalade uppfattningen. Utskottet avstyrkte förden skull motionen. I samband härmed uttalade utskottet följande:

»Ett annat spørsmål är givetvis, såsom även av 1920 års konstitutionsutskott framhölls, huruvida icke åtgärder kunna tänkas, varigenom lagrådets arbetsbörda skulle lättas och lagstiftningsarbetet i samband därmed påskyndas. I den mån detta spørsmål är eller bliver aktuellt, torde det emellertid kunna antagas, att regeringen åt detsamma ägnar tillbörlig uppmärksamhet. De utvägar för dess lösning, som i motionen angivits, kan utskottet i varje fall icke anbefalla. Att från lagrådets verksamhetsområde bortskilja en så viktig lagstiftningsgren som den sociala lagstiftningen kan enligt utskottets mening icke ifrågakomma. Mot förslaget, att sådana lagfrågor, som redan varit föremål för på visst sätt kvalificerad beredning skulle undandragas lagrådets behandling, tala de skäl, som i allmänhet ur kravet på enhetlighet i lagstiftningen kunna hämtas för lagrådets medverkan och som även i händelse av hög juridisk kompetens hos dem, som utfört det förberedande arbetet, måste tillerkännas betydelse. Härtill kommer svårigheten att på ett tillfredsställande sätt angiva, vilka ärenden som på denna grund ej borde hänskjutas till lagrådet.»

Utskottets hemställan blev av båda kamrarna bifallen.

Till stöd för sitt nu upprepade yrkande har motionären icke anfört några nya skäl. Utskottet saknar därför anledning att över motionen avgiva annat yttrande, än att det fasthåller vid den uppfattning, som vid fjolårets riksdag uttalades av utskottet och även vann riksdagens bifall.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1924.

På konstitutionsutskottets vägnar:

VIKTOR LARSSON.

Närvarande: Herrar Larsson i Västerås, von Geijer, Strömberg, K. J. Ekman*, Thulin, Ljunggren, G. W. Hansson, Dahl, A. W. Johansson, P. J. Gustafsson, Johan Bergman, Sävström, Jansson i Edsbäcken, Engberg*, Borg*, Bäckström, Andersson i Igelboda*, Gustafson i Kasenberg, Pehrsson i Göteborg och Svensson i Grönvik.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Thulin*, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning, huruvida icke den åt lagrådet uppdragna lagberedningen skulle kunna förenklas samt möjligen uppdragas åt högsta domstolen, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, som av utredningen föranledes;

2) av herrar *Larsson* i Västerås, *Ljunggren*, *G. W. Hansson*, *Engberg*, *Sävström*, *Borg* och *Andersson* i Igelboda, som ansett, att utskottets utlåtande borde haft följande lydelse:

I anledning av — — — utlåtande (nr 47):

»De — — — enhetlighet.»

»I motion — — — följande:»

»Ett annat spørsmål — — — hänskjutas till lagrådet.»

Utskottet finner det emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke den inskränkningen kunde ske i lagrådets befattning med lagförslagen, att dessas granskning bleve rent juridisk och lagteknisk, medan prövningen av deras materiella tillbörlighet förbehölles den lagstiftande makten. Även om gränsen mellan en dylik mera formell granskning och en materiell prövning i vissa fall kan vara svårbestämd, torde likväl starka skäl tala för att en sammanblandning av rent juridiska synpunkter och politiska i möjligaste mån undvikas, icke minst med hänsyn till önskvärdheten av att lagrådet fredas för varje misstanke att vare sig vilja eller kunna påverka lagstiftningen i viss riktning.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.